

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխատանքի եւ յոգնության պահերուն, ուրախության թէ տխրության ժամերուն, մարդու ամենէն մտերիմ բարեկամներէն մէկն է երաժշտութիւնը:

Ամեն մարդ չի գիտեր այս արուեստին լեզուն: Ոմանք երաժշտութիւնը մտիկ կ'ընեն առանց իմանալու ո՛չ անոր արժէքը, ո՛չ ալ անոր ազդեցութիւնը մարդու մտքին ու հոգիին վրայ:

Երաժշտութիւնը շատ կարելոր է մեր կեանքին, իսկ հայ երաժշտութիւնը մասնաւորապէս՝ նոյնքան կարելոր է, որքան գիտութիւնն ու գրականութիւնը, որովհետեւ ան կը խորհրդանշէ հայ ազգին դարաւոր մշակոյթը:

Շատ մը աշխարհահռչակ երաժիշտներու յօրինումներ կարելի է ունկնդրել միաժամանակ դաս սորվելու պահուն եւ ազատ ժամերուն: Սակայն հայկական երաժշտութիւնը բոլորովին տարբեր աշխարհ մը կը փոխադրէ ունկնդիրը, զայն կ'անջատէ իր առօրեայ աշխարհէն, մերթ կը տանի դէպի անցեալ եւ մերթ՝ երազներով օծուն ապագայ:

Անհրաժեշտ է նախ երաժշտութիւնը սիրել, զգալ անոր ներգործօն դերը մարդու հոգեկանին եւ էութեան վրայ, ապա սիրել յատկապէս հայ երաժշտութիւնը, որ մեր ազգային հարստութիւնն է:

ՀԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Գուսանական երաժշտութիւն

Գուսանները հայ ժողովրդական երգիչներն են: Անոնց ստեղծագործութիւնները բացարձակ հասարակական բնոյթ կը կրեն:

Գուսանական երգերուն մասին կը վկայեն 5-րդ դարու հայ պատմիչները՝ Մովսէս Խորենացին, Եղիշէն եւ ուրիշներ:

Ժողովրդական երգիչներն ու գուսանները երգերը կը կատարէին հիմնականօրէն ինճոյքներուն եւ հարսանիքներուն ընթացքին:

Հին գուսանական արուեստը գոյատեւեց մինչեւ 15-16-րդ դար:

Շարական

Շարականները հոգեւոր երգեր են: Մեծ քանակութեամբ շարականներ պահպանուած են 5 - 15-րդ դարերուն:

Շարականը հայկական մշակոյթի՝ բանաստեղծութեան եւ երաժշտութեան համադրութիւնն է:

Տաղ

Տաղերը, շարականներուն պէս, երաժշտական եւ բանաստեղծական արուեստի համադրոյթ են: Տաղը արուեստավարժ երաժշտութեան իրայատուկ տեսակ է:

Հոգեւոր տաղերը ի տարբերութիւն շարականներուն կանոնաւոր երգեր չէին, այլ անոնք տօնախմբութիւններուն եւ արարողութիւններուն ատեն կը կատարուէին անոնց աւելի տօնական տեսք մը տալու համար:

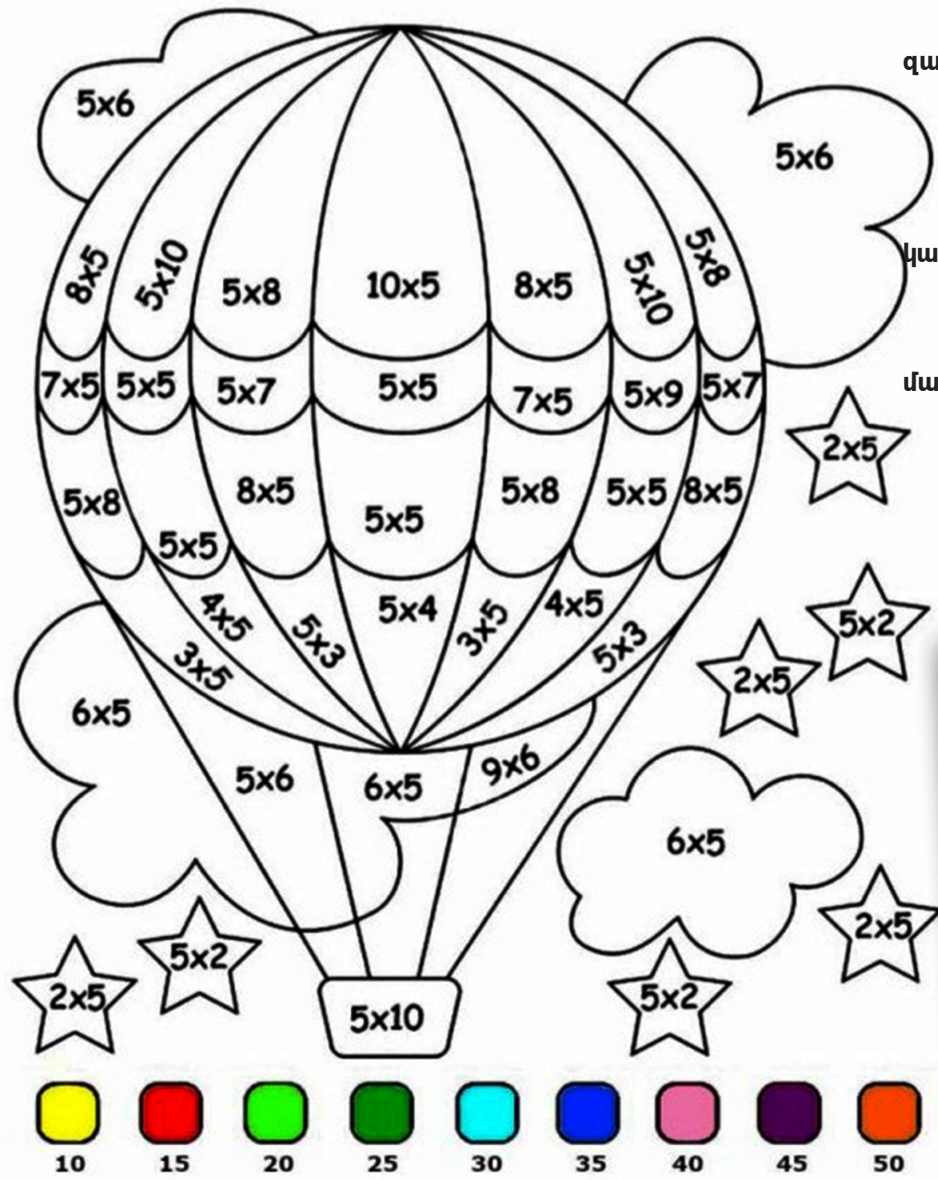
Աշուղական երաժշտութիւն

Աշուղական երաժշտութիւնը կը հանդիսանայ երաժշտական եւ գրական մշակոյթի համադրոյթ, որ յառաջացած է 16-րդ դարուն:

Աշուղները ժողովրդական երգիչ-ասմունքողներն են, որոնք մեծ դեր ունեցած են հայկական երաժշտութեան պատմութեան մէջ: Աշուղական արուեստի զարգացումը սկսաւ 17-րդ դարուն:

19-րդ դարու երկրորդ կիսուն այդ մեղեդիները արձանագրուեցան Էրոպական երաժշտութեան ձայնանիշերով: Այդ երգերը կը նուիրուէին սիրային, ընկերային, երգիծական եւ այլ թեմաներու առթիւ:

ԹԻՒԸ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՄԱՐՄԻՆԻ ԱՇՈՏԵԱՆ-ՇԱՀԻՆԵԱՆ
ՆԿԱՐԱՍՏՈՐԵՑ՝ ՌԱՅՖԻ ՔԵՇԻՇԵԱՆ

Թուաբանական հաշիւները կատարելէ ետք, գանոնք գունաւորել՝ հետեւեալ ձեւով:
 10 պատասխանը կրող բաժինը՝ դեղին
 15 պատասխանը կրող բաժինը՝ կարմիր
 20 պատասխանը կրող բաժինը՝ բաց կանաչ
 25 պատասխանը կրող բաժինը՝ գոց կանաչ
 30 պատասխանը կրող բաժինը՝ բաց կապոյտ
 35 պատասխանը կրող բաժինը՝ գոց կապոյտ
 40 պատասխանը կրող բաժինը՝ վարդագոյն
 45 պատասխանը կրող բաժինը՝ մանիշակագոյն
 50 պատասխանը կրող բաժինը՝ նարնջագոյն

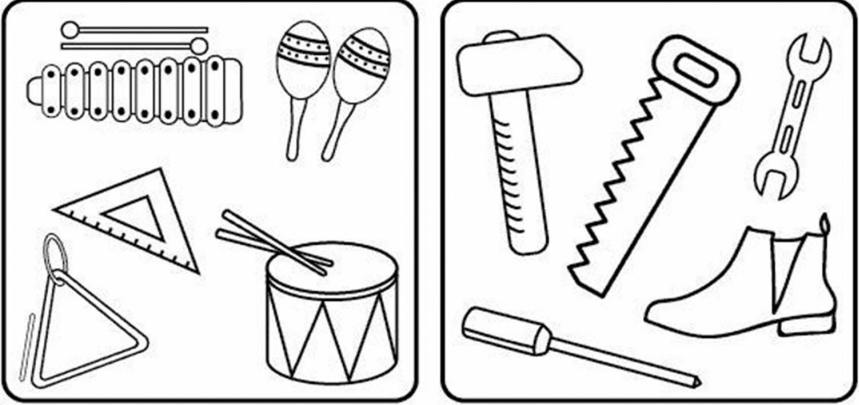

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Հինգ կատուններ հինգ մուկեր որսալու համար հինգ վայրկեանի պետք ունին: Ուրեմն հարիր կատուններ քանի՞ վայրկեանի պետք ունին հարիր մուկեր որսալու համար:

Վերջին պարագրաֆի իմաստը արտահայտելու համար կարգադրելու համար հարկ է ընտրել հարկադրաբար տրուած բառերէն մէկը:

Իւրաքանչիւր տուփիկէն դուրս դի՛ր անկապ առարկան:

Անասունները ո՛ր կը բնակին: Միացո՛ւր:

ԲԱՆՎԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Քո ձիւնի պէս անարատ դուն սրբութիւն մեր վսեմ,
Իմ վշտավեհ Արարատ, վիշտդ ինչո՞վ ես կիսեմ,
Մերթ կը թուաս շղթայուած աստուածուհին իմ Յայոց,
Մերթ՝ թագաւոր աստուած մը մէջ ամպերի, մէջ վայոց:
Մէջ շանթերու, մէջ մահի, մէջ կայծակի՝ կը խոկաս,
Բազմած բիրտդ գահի մը, Յագար մահի կը տոկաս:
Մերթ արծաթ ես, մերթ ոսկի, մերթ լեռնացած ադամանդ,

Ողնաշարն ես ողջ Յայոց, Մասիս խորհուրդ մեր խորին,
Մայր տաճարն ես դուն մեր գոց, մեր խաչուածն ես նոր
ու Յին:

Մերթ կը բացուիս յոյսիս պէս, կը խոյանաս գեղեցիկ՝
Դարերը ետ կը բերես, լուրթեամբ երգեցիկ:

Դուն կապանքի մէջ անգամ արքայաթագ կը դնես,
Օծելով լոյսն իմ Յայկեան՝ նոր Վահագնիդ կը ծնես:
Աստուածուհիս կը դառնաս, կը հագնիս ձիւն-ծիրանի,
Դուն՝ ձիւնիդ պէս անարատ մայրն ես վաղուայ մեր
հասկի,

Իմ ազգարե՛րդ Արարատ, դուն հայրենիքն իմ ազգի:
Այնպէս վեհ ես, վեհափառ, այնպէս վեր ես
Որ կը թուի, թէ յամառ շղթաները քո նսեմ,
Փշրուե՛լ ես... եւ դուն մեզ վեր կը կանչես հայեացքով
Վերածնուած աստծոյ պէս, վերածնած հող ու ծով:

Դուն յարութիւն մեր վաղուայ ընդդէմ Յագար եղեռնի
Յայոց միակ դուն արքայ, որ յաւիտեան մահ չունի:
Դուն՝ շղթայուած իմ հողը՝ կը շշնջաս ինձ կարծես
Մասիսի համար ինկողը՝ կ'անմահանայ Մասիսի պէս...
Քանի Մասիսն, իմացե՛ք, ադամանդուած թագով կայ

Կարծես երկինք կ'ամբառնաս ճերմակ ձիով Վահագնի:
Արծաթ թագդ արեւով կ'ոսկեգօծուի այնպէս,
Որ կը թուի, թէ մեր ծով հողերն իրար կը կապես...
Գահնկեցուած չէ երրեք Յայոց ոչ մի Յոյսարքայ:

ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՐԱՐԱՏԻՆ Յովհաննէս Շիրազ

ԻՆՉՈ՞ՒՄ ԵՐ քիթը ԿԸ ՅՈՍԻ

Ռուսները կը ծառայեն մեր շնչած օդը գտելու: Փոշիներն ու մանրէները մեր թոքերուն մէջ չհասնելու համար մեր ռուսները հեղուկ մը կ'արտադրեն: Երբեմն երբ մենք հարբուխ կ'ըլլանք, կամ օդը՝ ցուրտ կ'ըլլայ, ռուսները այդ հեղուկէն շատ կ'արտադրեն եւ մեր քիթը կը հոսի:

ԻՆՉՈ՞ՒՄ ԾՈՎԸ ՁՄՐԱՆ ՉԻ ՍԱՌԻՐ

Այն երկիրներուն մէջ, ուր օդը ցուրտ կ'ըլլայ, ծովուն ջուրը դանդաղօրէն սառոյցի կը վերածուի: Երբ օդին ջերմաստիճանը (-2)-էն աւելի վար կ'իջնէ, ինչպէս՝ բուռնային շրջաններուն մէջ, ծովը կը սառի եւ սառցակոյտ կը կազմէ:

Եկէ՛ք փորձենք: Երկու գաւաթ ջուր դնենք սառնարանին մէջ, մէկ գաւաթ ջուրին մէջ աղ աւելցնենք: Պիտի նկատենք, որ աղ պարունակող ջուրը դանդաղօրէն պիտի սառի, քան՝ միւսը:

